

Nová pravidla pro práci s azbestem od 1. ledna 2026

Povinnosti zaměstnavatelů, kteří jsou fyzickými osobami a sami také pracují; povinnosti fyzické osoby, která provozuje samostatně výdělečnou činnost, spolupracujícího manžela nebo jejich dítěte anebo dalších členů rodiny, kteří jsou zúčastněni na provozu rodinného podniku (dále jen „OSVČ“)

Hlášení práce s azbestem jsou povinny OSVČ provést v případě výkonu prací, **při nichž jsou nebo mohou být osoby exponovány azbestu** (dále jen „práce s azbestem“). Hlášení se podává dle místa výkonu těchto prací na místně příslušnou krajskou hygienickou stanici (pro území hlavního města Prahy na Hygienickou stanici hlavního města Prahy se sídlem v Praze) a to **nejméně 30 dnů před zahájením práce** a dále vždy, když dojde ke změně ohlášených údajů nebo v případě práce s azbestem ke změně pracovních podmínek, které pravděpodobně budou mít za následek zvýšení expozice azbestového prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují.

Od povinnosti hlásit práce s expozicí azbestu je upuštěno, pokud se jedná o práci s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu. O práci s ojedinělou a krátkodobou expozicí se jedná tehdy, pokud se pracuje pouze s nedrolivými materiály, nebo se jedná o práce spojené s odstraňováním nerozrušených a nedrolivých materiálů, v nichž je azbest pevně zakotven v pojivu, nebo při zapouzdřování materiálů obsahujících azbest nebo jejich potahování ochrannými prostředky proti uvolňování azbestu. To znamená, že např. odstraňování materiálu s obsahem azbestu ze střech nemůže být považováno za práci s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu.

Od 1.1.2026 jsou OSVČ a zaměstnavatelé, kteří jsou fyzickými osobami a sami též pracují, povinni k hlášení přiložit také osvědčení o absolvování školení o uplatňování správné prevence ohrožení zdraví při nakládání s azbestem.

Pokud hlášení podané OSVČ a zaměstnavateli, kteří jsou fyzickými osobami a sami též pracují, obsahuje všechny náležitosti k předcházení a omezení rizik souvisejících s expozicí azbestu, **zahájí místně příslušná krajská hygienická stanice (dále jen „KHS“) na základě výsledků projednání správní řízení o vydání povolení práce s azbestem a následně vydá rozhodnutí o povolení práce s azbestem (§ 41 odst.3 zákona č. 258/2000 Sb.).**

Rozsah a četnost školení dle § 21 odst. 6 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 361/2007 Sb.“).

Pro pracovníka, který je nebo může být exponován azbestu nebo prachu z materiálu obsahujícího azbest, musí být zajištěno v pravidelných intervalech **nejméně jedenkrát za dva roky školení**, které umožní získávání znalostí a dovedností k uplatňování správné prevence ohrožení zdraví, a to zejména o:

- vlastnostech azbestu a jeho účincích na zdraví včetně součinného účinku kouření,
- typech materiálů nebo předmětů, které mohou obsahovat azbest,
- činnostech, u nichž je pravděpodobnost expozice azbestu,
- významu kontrolních mechanismů vedoucích k minimalizaci expozice azbestu,
- bezpečných pracovních postupech, ochranných opatřeních a kontrole jejich dodržování, včetně používání technologických zařízení a strojů k omezení uvolňování a šíření azbestových vláken během jednotlivých pracovních postupů,
- výběru vhodného osobního ochranného pracovního prostředku k ochraně dýchacích cest včetně podmínek jeho používání,
- správných pracovních postupech při mimořádné události spojené s únikem azbestu nebo prachu z materiálu obsahujícího azbest, při údržbě nebo opravě,
- pracovních postupech při dekontaminaci prostor zasažených prachem obsahujícím azbest,
- správném postupu při ukládání a likvidaci prachu obsahujícího azbest,
- pracovnělékařských službách poskytovaných v rozsahu daném poskytovatelem pracovnělékařských služeb u exponovaného zaměstnance.

Náležitosti osvědčení (§ 21 odst.7 nařízení vlády č. 361/2007 Sb.)

Každému pracovníkovi, který absolvoval školení, musí být vystaveno osvědčení o absolvování tohoto školení, v němž jsou uvedeny následující informace:

- jméno, popřípadě jména, a příjmení pracovníka,
- datum konání školení,
- délka trvání školení,
- obsah školení,
- jazyk školení,
- datum vydání osvědčení,
- jméno, popřípadě jména, a příjmení, kvalifikace a kontaktní údaje školitele nebo instituce poskytující školení, případně obou;

Školitelem pro účely získání osvědčení je odborně způsobilá fyzická osoba k zajišťování úkolů v prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

Náležitosti hlášení prací s azbestem pro OSVČ a zaměstnavatele, kteří jsou fyzickými osobami a sami též pracují:

- identifikace žadatele (*právnícká osoba uvede obchodní firmu nebo název, identifikační číslo; fyzická osoba podnikající uvede jméno, příjmení, popřípadě obchodní firmu a místo podnikání; fyzická osoba uvede jméno, příjmení, datum narození a místo bydliště, dále lze uvést i jiné - nepovinné údaje, např. telefon, e-mail apod.*),
- počet exponovaných osob, jejich jmenný seznam, včetně doložení osvědčení o absolvování

školení o uplatňování správné prevence ohrožení zdraví při nakládání s azbestem u všech exponovaných osob,

- místo výkonu prací, jejich povahu, termín započetí prací a pravděpodobnou dobu jejich trvání, druh a množství azbestu, vymezení kontrolovaného pásma a způsob zajištění místa výkonu prací proti vstupu nepovolaných osob,
- technologické postupy, které budou používány v zájmu omezení expozice osob prachu azbestu,
- technická a organizační opatření k zajištění ochrany zdraví osob vykonávajících práci s azbestem a materiály obsahujícími azbest a jiných osob přítomných na pracovišti a v blízkosti pracoviště, kde dochází nebo může docházet k expozici azbestu,
- vybavení osob pracujících v kontrolovaném pásmu ochranným pracovním oděvem a osobními ochrannými pracovními prostředky k zamezení expozice azbestu dýchacím ústrojím, místo a způsob jejich ukládání, zajištění jejich čištění, praní a kontroly jejich funkčnosti po použití, popřípadě způsob jejich likvidace,
- rozsah a způsob uplatňování režimových opatření, zejména zákazu jídla, pití a kouření v prostorech, kde je nebezpečí expozice azbestu,
- způsob manipulace s odpady obsahujícími azbest, popis určených prostředků a způsob technologie jejich sbírání a odstraňování z pracoviště,
- způsob zajištění kontroly koncentrace azbestu v pracovním ovzduší.

Přípustný expoziční limit pro azbestová respirabilní vlákna všech azbestů je stanoven na 0,01 respirabilních azbestových vláken/cm³ v pracovním prostředí. Zároveň se nově zavádí pro pracoviště, kde se napracuje s materiálem s obsahem azbestu (bez přímé expozice azbestovému prachu) nový expoziční limit 0,001 respirabilních azbestových vláken/cm³. Tyto limity jsou platné od 1. 1. 2026.

Nově také od 1. 1. 2026, v souladu s § 88 zákona č. 258/2000 Sb., **mají kontrolující (KHS) oprávnění vstoupit do obydlí fyzické osoby za účelem ověření, zda v něm nedochází k pracím s azbestem**, a kontrolovat plnění povinností stanovených tímto zákonem a jinými právními předpisy pro práci s azbestem. **Fyzické osoby jsou povinny jim tento vstup umožnit a strpět.**

Minimální opatření, která musí být při odstraňování materiálů s obsahem azbestu dodržována:

Technologické postupy používané při zacházení s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest musí být upraveny tak, aby se předcházelo uvolňování azbestového prachu do pracovního ovzduší, měly by být neinvazivní, díly či šablony je nutno pokud možno demontovat vcelku, bez narušení celistvosti a opatřit je obalem co nejdříve po odstranění např. ze střechy – vyvarovat se broušení, řezání a pokud možno i lámání azbestu, tak aby nedocházelo ke vzniku prachu. Stejně tak je nutno se vyvarovat se shazování nezabalených materiálů s obsahem azbestu např. ze střech objektů – mohlo by dojít k uvolňování azbestových vláken. Dále je nutné ošetřit materiál s azbestem, který se bude odstraňovat, enkapsulačním přípravkem, který vytvoří na povrchu nepropustnou vrstvu bránící oddělování azbestových

vláken a jejich úniku do ovzduší. Enkapsulační přípravky neplní pouze funkci fixační, ale zejména mění respirabilní azbestové vlákno na nerespirabilní, neboť mění jeho velikost a tvar.

Azbest a materiály obsahující azbest musí být odstraněny před navazujícími pracemi.

Odpad obsahující azbest musí být sbírán a odstraňován z pracoviště co nejrychleji a ukládán do neprodyšně utěsněného obalu opatřeného štítkem obsahujícím upozornění, že obsahuje azbest, takto označený odpad musí být odvezen na skládku určenou k likvidaci materiálu s obsahem azbestu.

Prostor, v němž se provádí odstraňování azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest, musí být vymezen kontrolovaným pásmem, které bude označeno a zajištěno tak, aby do něho nevstupovaly osoby, které v něm nevykonávají práci. Kontrolovaným pásmem je zřetelně a viditelně označený prostor (např. výstražnou páskou apod...s informací, že se ve vymezeném prostoru vyskytuje azbest.).

O kontrolovaných pásmech a osobách, které vstupují do kontrolovaných pásem, nebo zde konají práce, je OSVČ a zaměstnavatel, který je fyzickou osobou a sám též pracuje, povinen vést evidenci.

Evidence obsahuje:

- jméno, popřípadě jména a příjmení osob a datum narození,
- název kontrolovaného pásma, den jeho zřízení a zrušení,
- charakteristiku vykonávané práce,
- účel vstupu a dobu pobytu v kontrolovaném pásmu,
- počet odpracovaných směn,
- výčet chemických látek a směsí, se kterými se v kontrolovaném pásmu zachází,
- záznam o mimořádných situacích a změnách údajů uvedených v evidenci s datem jejich provedení.

V kontrolovaném pásmu je zakázáno jíst, pít a kouřit; pro tyto účely OSVČ vyhradí zvláštní prostory. Vstupovat do kontrolovaného pásma je možné jen s osobními ochrannými pracovními prostředky určenými pro výkon práce v kontrolovaném pásmu.

V kontrolovaném pásmu nesmějí pracovat mladiství, a to ani z důvodu přípravy na povolání, dále těhotné ženy, ženy, které kojí, a matky do konce devátého měsíce po porodu.

Osoby v kontrolovaném pásmu je nutno vybavit osobními ochrannými pracovními prostředky (dále jen „OOPP“) k zamezení expozice azbestu – ochranný oděv, ochranné brýle, pevná obuv, ochranné rukavice, ochrana dýchacích cest např. filtr FFP3, pokrývka hlavy. Při výstupu z kontrolovaného pásma je nutno OOPP očistit a poté odložit tak, že použitou ochranu dýchacích cest, ochranný oděv a pokrývku hlavy je nutno ukládat do pytlů a následně zneškodnit jako nebezpečný odpad stejně jako azbest. Ochranné rukavice, ochranné brýle a ochrannou obuv je nutno důkladně očistit - např. setřít navlhčeným hadříkem a pokud jsou odstraněna azbestová vlákna je možno je znovu použít. Pro minimalizaci možné expozice se

doporučuje používat jednorázové i ochranné rukavice a ochranné brýle, které se odstraní jako nebezpečný odpad spolu s ostatními OOPP.

Pro osoby odstraňující materiál s obsahem azbestu musí být zajištěno sanitární a pomocné zařízení.

Před odstraňováním azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest ze stavby nebo její části, musí být vypracován plán prací s údaji o:

- místu vykonávané práce,
- povaze a pravděpodobném trvání práce,
- pracovních postupech používaných při práci s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest,
- zařízení používaném pro ochranu zdraví osob vykonávajícího práci s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest a pro ochranu jiných osob přítomných na pracovišti,
- opatřeních k ochraně zdraví při práci.

Po ukončení prací na odstraňování azbestu se doporučuje řešený prostor ošetřit znovu enkapsulačním prostředkem, popř. řešené místo vysát vysavačem s HEPA filtry-použitý HEPA filtr odstranit jako nebezpečný odpad, to vše za použití výše uvedených OOPP, tak aby se snížila případná koncentrace azbestových respirabilních vláken na minimum a osoby, které budou pokračovat na řešeném prostoru s dalšími pracemi, nebyly exponovány respirabilním azbestovým vláknům.

Legislativa dále vyžaduje: (§ 21 odst. 4 nařízení vlády č. 361/2007 Sb.):

Po ukončení prací spojených s odstraňováním azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest ze stavby nebo její části musí být provedeno kontrolní měření úrovně azbestu v pracovním ovzduší, nejde-li o práce s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu; v dalších činnostech lze pokračovat, je-li zjištěná hodnota azbestu v pracovním ovzduší nižší než přípustný expoziční limit 0,001 respirabilních azbestových vláken/cm³.